

**Novo življenje reprezentacij ženske
seksualnosti iz dunajske literarne
moderne v nemem filmu**

Gospodična Else
Paula Czinnerja

**delavnica projekta Transformacije intimnosti v
literarnem diskurzu slovenske moderne
Rožna Dolina, predavalnica 2, 29. 11. 2024 ob 11. 15**

Uvodni predavanja

11.15 -11. 45

Leonora Flis

Umetnost adaptacije: S strani na platno/ ekran

Predavanje odpira vrata v svet literarnih adaptacij in postavlja vprašanja o procesu preoblikovanja knjižnih zgodb v vizualni medij. Filmski medij ima svoje zakonitosti, ki jih literatura ne pozna (fotografija, osvetljava, montaža, posebni učinki, ...). Pogovarjali se bomo o tem, kako adaptacija (od bolj do manj zveste) preobrazi, obogati ali pa morda osiromaši literarno predlogo. Naslovili bomo tudi zgodovinski kontekst, torej zgodnje adaptacije in se spraševali o ključnih izzivih, ki jih prenos knjige v filmsko podobo prinaša (razvoj likov, pripovedni lok, tempo pripovedi, pričakovanja občinstva,...)

11.45-12.30

Katja Mihurko

“Kommen Sie doch näher, schönes Fräulein!”

Izglubljeno in pridobljeno v prvi ekranizacije novele Gospodična Else

Novela *Gospodična Else* [Fräulein Else] (1924) Arthurja Schnitzlerja (1862–1931) združuje dve temeljni temi dunajske moderne: žensko seksualnosti in vprašanje časti. Arthur Schnitzler kot eden izmed osrednjih predstavnikov tega obdobja v avstrijski književnosti tudi v obdobju med obema vojnama ostaja zvest duhovnemu občutju predvojnega časa, a znano snov raziskuje na nove načine in eden izmed njih je notranji monolog, ki ga sicer uporabi že v noveli *Poročnik Gustl* [Lieutenant Gustl] (1900). Že leta 1929 je po noveli posnel Paul Czinner nemi film z istim naslovom, ki je doživel veliko odzivov – od pozitivnih do zavrnilnih.

V predavanju bo najprej predstavljena doba dunajske moderne in razlogi za pogosto prikazovanje tematik povezanih s seksualnostjo v tem času. V nadaljevanju bo predstavljen prispevek Arthurja Schnitzlerja k literarnemu diskurzu moderne. V drugem delu prispevka bo pozornost usmerjena v Czinnerjevo ekranizacijo in kompromise, ki jih je moral narediti s tem, ko je posnel nemi film, ki je temeljil na noveli, v kateri skoraj ni dialoga. Četudi film ne poda kompleksnosti novele, pa z izbiro igralke in še nekaterimi drugimi dramaturškimi in režijskimi strategijami ustvarja novo umetniško delo.

12.30-13.00

Diskusijski del

Ob primerjavi med odlomkom iz novele in izborom filmskih prizorov bomo iskali odgovor na vprašanje, kako je Schnitzlerjev tekst, ki je delo dunajske moderne par excellence zaživel na velikem platnu in kako je Paul Czinner s filmskim jezikom ustvaril nove reprezentacije ženskosti in seksualnosti.